

REGIONAAL- JA
PÖLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

EMKVF
RAKENDUSKAVA
2021-2027

Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021-2027 hindamiskava

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
Tallinn, detsember 2023

Sisukord

1.	Hindamiskava taustinformatsioon ja eesmärgid	3
2.	Hindamise eesmärk ning hindamiskriteeriumid	4
3	Hindamiste juhtimine ja koordineerimine	5
	Kaasatud asutused, töökorraldus ja kohustused.....	5
	Hindamisel kasutatavad andmed.....	7
	Kommunikatsioon ja järeltegevused.....	7
	Ressursid.....	8
4.	Seire ja hindamine.....	8
5.	LISA 1 Planeeritud hindamised	10

1. Hindamiskava taustinformatsioon ja eesmärgid

Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021-2027 hindamiskava (edaspidi hindamiskava) koostamise aluseks on Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 (edaspidi ÜSM) artikkel 44, mille lõike 6 kohaselt esitab korraldusasutus hindamiskava seirekomisjonile kinnitamiseks hiljemalt ühe aasta jooksul pärast programmi heakskiitmise otsust. EMKVF 2021-2027 rakenduskava (edaspidi rakenduskava) kiideti Euroopa Komisjoni poolt heaks 8. detsembril 2022.

Hindamiskava on strateegiline dokument, millega määratakse EMKVF 2021-2027 rakendamise hindamisega seotud eesmärgid, planeeritavad hindamised, hindamiste ajakava ning vajalikud ressursid.

Hindamiskava hõlmab EMKVF 2021-2027 rakendamise hindamisi, mis viiakse läbi rakenduskava prioriteetsete suundade ja meetmete lõikes, võttes aluseks järgmise kehtiva sekkumisloogika:

1. Prioriteet I - säästva kalanduse edendamine ning vee bioloogiliste ressursside taastamine ja säilitamine:

1.1. erieesmärk 1 - majanduslikult ja sotsiaalselt kestliku ning keskkonnasäästliku püügitegevuse tugevdamine (toetusmeetmed „Kalapüügiettevõtte innovatsioonitoetus“, „Püügivahendi parendamise toetus“, „Kalalaeva investeeringutoetus“, „Traalpüügi sadama investeeringutoetus“, „Kalapüügi teadmussiirdetoetus“, „Kalapüügi uuringu toetus“);

1.2. erieesmärk 2 - energiatõhususe suurendamine ja CO₂ heite vähendamine kalalaevade mootorite asendamise või moderniseerimise kaudu (toetusmeede „Ranna- ja sisevete kalapüügilaeva energiatõhususe parendamise toetus“);

1.3. erieesmärk 4 - kalanduse tõhusa kontrolli ja õigusnormide täitmise tagamise edendamine, sealhulgas võitlus ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vastu, samuti usaldusväärsed andmed teadmistepõhiste otsuste tegemiseks (toetusmeetmed „Kalanduse kontrolli ja järelevalve toetus (seadmed)“, „Kalanduse kontrolli ja järelevalve toetus (haldussuutlikkus)“, „Kalandusandmete kogumise toetus“);

1.4. erieesmärk 6 - kaasaaitamine veeorganismide mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitsmisele ja taastamisele (toetusmeetmed „Kalade kudemistingimuste parendamise toetus“, „Keskkonnaalase uuringu toetus“).

2. Prioriteet II - säästva vesiviljelustegevuse ning kalandus- ja vesiviljelustoodete töötlemise ja turustamise edendamine, aidates sellega kaasa toiduga kindlustatusele liidus:

2.1. erieesmärk 1 - kestliku vesiviljelustegevuse edendamine, eriti vesiviljelustootmise konkurentsivõime tugevdamine, tagades samal ajal, et tegevus on pikas perspektiivis keskkonnakestlik (toetusmeetmed „Vesiviljelusettevõtte innovatsioonitoetus“, „Vesiviljeluse finantsinstrument (rahastamisvahend)“, „Vesiviljeluse investeeringutoetus (uus tootmisvõimsus)“, „Vesiviljeluse investeeringutoetus (ressursitõhusus)“, Vesiviljeluse teadmussiirdetoetus“, „Vesiviljeluse uuringutoetus“);

2.2. erieesmärk 2 - kalandus- ja vesiviljelustoodete turustamise, kvaliteedi ja lisaväärtuse ning nende toodete töötlemise

e edendamine (toetusmeetmed „Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisettevõtte innovatsioonitoetus“, „Tootmis- ja turustamiskavade toetus“, „Perioodi 2021-2027 kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turuarendustoetus“, „Töötlemise finantsinstrument (rahastamisvahend)“, „Perioodi 2021–2027 kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisinvesteeringute toetus“, „Perioodi 2021-2027 välisturgude avamise toetus“, „Kriisiabi kalandussektorile erakorralise sündmuse korral (püük, vesiviljelus, töötlemine), „Vee-elusressursside väärimdamise uuringutoetus“, „Vee-elusressursside väärimdamise teadmussiirdetoetus).

3. Prioriteet III - kestliku sinimajanduse võimaldamine rannikualadel, saartel ja sisemaal ning kalapüügi- ja vesiviljeluskogukondade arengu soodustamine:

3.1. erieesmärk 1 - kestliku sinimajanduse võimaldamine rannikualadel, saartel ja sisemaal ning kalapüügi- ja vesiviljeluskogukondade kestliku arengu soodustamine (toetusmeetmed „Kalanduspiirkonna strateegia koostamise toetus“, „Kalanduspiirkonna tegevusrühma tegevustoetus“, „Projektitoetus“).

Hindamiskava koostamise eesmärgid on järgmised:

- Hindamise aluseks olevate andmete määratlemine ning nende õigeaegse kogumise, kättesaadavuse ning analüüsi tagamine;
- Aruandlusesse sisendi tagamine, sh Euroopa Komisjoni liikmesriikide üleste aruannete jaoks;
- Planeeritavate hindamistegevuste ja -meetodite kirjeldamine ning nende elluviimise tagamine vastavalt kinnitatud ajakavale;
- Hindamiste läbiviimiseks vajalike ressursside olemasolu ning kättesaadavuse tagamine;
- Hindamiste kvaliteedi tõstmine;
- Hindamistulemuste avalikustamise ning levitamise tagamine.

Hindamiskava on korraldusasutusele hindamiste läbiviimisel tööjuhiseks, sisaldades Lisas 1 üksikasjalikku infot planeeritavate hindamiste kohta. Planeeritavate hindamiste tabel annab tervikliku nimekirja kõigist 2021-2027 rakendusperioodi hindamistest koos eelarve, eesmärkide, esialgsete hindamisküsimuste, alusandmete ja meetodikaga. Hindamiskavas tehtavad muudatused kiidetakse heaks seirekomisjoni poolt.

Hindamiskava ning hindamiste tulemused avaldatakse Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooniameti EMKVF kodulehel (www.pria.ee/infokeskus/EMKVF-2021-2027) vastavalt ÜSM artiklile 44.

2. Hindamise eesmärk ning hindamiskriteeriumid

Hindamise eesmärgiks on rakenduskava elluviimise asjakohasuse, tõhususe, tulemuslikkuse, sidususe, Euroopa Liidu lisandväärtuse ja mõju analüüsimine, et parandada programmi rakendamise kvaliteeti. Hindamistulemused on aluseks edasisteks juhtimisotsusteks võimalike programmi muudatuste ning tulevaste programmide väljatöötamisel ning tagavad seotud huvigruppidele ning avalikkusele laiemalt tagasiside EMKVFi vahendite kasutamise efektiivsusest.

Hindamised viiakse läbi rakenduskava, eesmärgi, meetme või toetatava tegevuse tasandil, võttes aluseks Euroopa Komisjoni juhistes (*Better Regulation Guidelines*¹) välja toodud rahvusvaheliselt tunnustatud järgmised hindamiskriteeriumid:

- **Asjakohasus** (*relevance*) tuvastatud probleemide lahendamiseks – sekkumise vastavus valdkonna vajadustele ja strateegiatele nii sekkumise kavandamise kui selle rakendamise ajal;
- **Efektiivsus/tõhusus** (*efficiency*) ehk sisendite võrdlus saavutatud tulemustega - kas valitud meetodid ja vahendid tulemuste saavutamiseks on sobivad? Kas neid meetodeid ja vahendeid on kasutatud otstarbekalt? Kas tulemused saavutatakse vastuvõetava hinnaga (inimressurss, rahaline ressurss, aeg)?;
- **Tulemuslikkus** (*effectiveness*) ehk väljundite ja tulemuste panuse olulisus eesmärkide saavutamisse. Mil määral on saavutatud soovitud tulemused? Mil määral on programmi/eesmärgi/meetme/projekti väljundid ja tulemused aidanud kaasa kavandatud eesmärkide saavutamisele?;
- **Sidusus** (*coherence*) ehk uuritakse seotud tegevuste, meetmete või ka eesmärkide kokkusobivust. Ühe sekkumise kavandamise või rakendamise viisi muudatused võivad põhjustada muutusi, parendusi või tekitada vastuolusid teiste käimasolevate sekkumistega. Sisemise sidususe analüüsil selgitatakse, kuidas rakenduskava eri sekkumised toimivad koos, et saavutada rakenduskava eesmäärke. Sidusus rakenduskava poliitikavaldkonna sees või poliitikavaldkondade vahel, sidusus eesmärkide vahel jne;
- **Euroopa Liidu lisandväärtus** (*EU added value*): siin otsitakse muutusi, mida saab põhjendatult seostada Euroopa Liidu sekkumisega. Lisandväärtust võib tõendada näidates ELi rahastamise rolli selliste meetmete rahastamisel, mida muidu ei oleks rahastatud ja mida muidu ei toimuks või mis tänu EL vahenditele on võimalik ellu kutsuda suuremas ulatuses või varem. Kuidas EMKVF-i vahendid aitavad kaasa EL strateegiliste eesmärkide ja prioriteetide saavutamisele? Lisandväärtuse analüüs peaks andma ülevaate, kas toetatud sekkumised toovad kaasa suurema kasu kui sama rahastamisel siseriiklikest vahenditest, kuna aga rahastamisel panustatakse nii riikliku kaasfinantseerimise kui omafinantseeringuga, siis on puhtal kujul lisandväärtuse välja toomine keeruline;
- **Mõju** (*impact*) laiemale keskkonnale ja panus eesmärkide saavutamisse - mil määral on mõõdetavad sekkumiste üldised eesmärgid ehk mõju? Milline on olnud välise tegurite osatähtsus? Milliseid soovitud sotsiaalmajanduslikke, keskkonnaalaseid jne mõjusid on programmi rakendamine kaasa toonud ja mil määral?.

3. Hindamiste juhtimine ja koordineerimine

Kaasatud asutused, töökorraldus ja kohustused

Hindamiste läbiviimises osalevad Regionaal- ja Põllumajandusministeerium kui EMKVF-i korraldusasutus, Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (edaspidi PRIA) kui

¹ *Better Regulation Guidelines* - https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation/better-regulation-guidelines-and-toolbox/better-regulation-toolbox_en

EMKVFi vahendusasutus, kalanduspiirkondade tegevusrühmad ja avalike hangete raames leitud hindajad. Hindamisprotsessis osalevad lisaks EMKVFi seirekomisjon, toetuse saajad ning erinevad riigi- ja teadusasutused.

Korraldusasutus

Hindamissüsteemi ülesehituse ja toimimise eest vastutab Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, mis on EMKVFi korraldusasutus. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi siseselt täidab korraldusasutuse ülesandeid kalanduspoliitika osakond, tagades:

- Hindamiseks vajalike (seire)andmete kogumise, kajastamise ning säilitamise elektroonilises infosüsteemis vastavalt esitatud nõuetele;
- Vajadusel vahendusasutuse ning teiste protsessis osalevate osapoolte nõustamise ning koolitamise;
- Hindamiste läbiviimise ning vajadusel hindamisteenuse hankimise vastavalt hindamiskavas toodud tegevustele, meetoditele, ajakavale ning ressursidele, lähtudes seejuures Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi protseduurireeglitest ning kehtivast hankekorrast;
- Hindamiskava asjakohasuse ning vastavalt vajadusele ja tehtud ettepanekutele kavva muudatuste sisse viimise;
- Programmi rakendamisega seotud indikaatorite sihttasemete (sh tulemusraamistikus seatud kontroll- ning sihttasemete) saavutamise jälgimise ning EMKVFi rakenduskava ülestesse ja horisontaalsetesse eesmärkidesse panustamise hindamise;
- Seire- ja hindamistulemuste kvaliteedikontrolli ja järeltegevuste teostamise;
- Hindamistulemuste alusel aruandluse koostamise;
- EMKVFi seirekomisjoni töö toimimise, vastutades tööks vajaliku teabe kättesaadavuse eest;
- Seireandmete ning hindamistulemuste põhjal koostatud aruannete õigeaegse esitamise Euroopa Komisjonile;
- Hindamistulemuste avalikustamise ning levitamise.

Seirekomisjon

EMKVFi seirekomisjon moodustatakse regionaal- ja põllumajandusministri käskkirjaga, kus sätestatakse muuhulgas seirekomisjoni koosseis ning ülesanded. Seirekomisjoni funktsiooniks hindamissüsteemis on hindamiskavasse ettepanekute ja paranduste esitamine, hindamiskava (sh kava muudatuste) kinnitamine, läbiviidud hindamiste aruandlusega tutvumine ja hindamiskava täitmise jälgimine. Hindamisraportites ilmnevate puuduste korral kiidab seirekomisjon heaks puuduste kõrvaldamiseks ettevõetavad võimalikud järelmeetmed.

PRIA

PRIA kui EMKVFi vahendusasutuse ülesanne on toetuse andmise ja kasutamisega seotud (seire)andmete kogumine ja säilitamine. PRIA osaleb hindamisprotsessis andmete esitajana nii Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kui ka välistele hindajatele.

Kalanduse kohalikud tegevusrühmad

Kalanduse kohalike tegevusrühmade ülesandeks hindamisprotsessis on kohalike arengustrateegiate elluviimise tulemuslikkuse hindamine. Hindamised viiakse läbi vähemalt

kahel korral programmiperioodi jooksul - 2027. aastal ning programmiperioodi lõppedes. Hindamistulemused esitatakse Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile.

Erinevad riigi- ja teadusasutused

Riigi- ja teadusasutused osalevad vajadusel hindamisprotsessis kui erinevate uuringute ja analüüside käigus saadud andmete esitajana nii Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile kui ka välistele hindajatele.

Huvirühmad kaasatakse hindamisprotsessi seirekomisjoni esindajate kaudu. Välised hindajad leitakse avaliku hanke korras. Korraldusasutusega kokkuleppel võib eduka pakkumuse esitanud hindaja teha ettepanekuid lähteülesandesse muudatuste sisseviimiseks ning pakub välja sobiva meetodika hindamise läbiviimiseks. Hindaja kooskõlastab korraldusasutusega kõik planeeritavad tegevused, meetodid, ajakava ning oodatavad tulemused.

Hindamisel kasutatavad andmed

Hindamiste läbiviimisel kasutatakse lähteandmetena:

- Vahendus- ja korraldusasutuse poolt seire käigus kogutud andmeid (sh väljund- ja tulemusnäitajad);
- Teostatud täiendatavate uuringute ja -analüüside andmeid;
- Riiklikku statistikat;
- Andmekogumisprogrammist, kutselise kalapüügi seonduvate andmete elektroonilise raporteerimise süsteemist (ERS) või muudest allikatest pärinevaid andmeid.

Kõik hindamiste käigus saadud andmed kuuluvad Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ning need tehakse kättesaadavaks järelhindajale ning vajadusel teistele hindajatele. Seire ja hindamiste käigus saadud andmed sisestatakse ja säilitatakse elektroonilisel kujul.

Võttes arvesse Euroopa Komisjoni suunitlusi keskenduda eelkõige EMKVF-i rakendamise puhasmõjude hindamisele on oluline tagada alusandmete asjakohasus.

Kommunikatsioon ja järeltegevused

Hindamistulemuste avalikustamine ja levitamine on EMKVF-i vahendite efektiivse kasutamise toetamisel väga olulise tähtsusega. Peamiseks sihtgrupiks tulemuste edastamisel on poliitikate väljatöötajad, fondi rakendajad, seirekomisjon, toetuse saajad, sotsiaalpartnerid, teadus- ja riigiasutused ning laiem avalikkus.

Tagamaks informatsiooni jõudmist huvirühmadeni, kasutab korraldusasutus järgmisi võimalusi:

- Fondi rakendamise hetkeseisust ning hindamistulemustest ülevaate andmine seirekomisjoni istungitel;
- Pressiteadete avaldamine Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi veebilehel;
- Uuringute, hindamiste ja analüüside tulemuste kajastamine Maablogi vahendusel;
- Hindamisaruannete ning fondi rakendamise lõpliku tulemusaruande avalikustamine Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooniameti EMKVF-i kodulehel (www.pria.ee/infokeskus/EMKVF-2021-2027);
- Informatsiooni levitamine seires osalevate asutuste ja organisatsioonide veebilehtedel (PRIA, kalanduse tegevusrühmad, hindajad);

- Uuringute, hindamiste ja analüüside tulemuste saatmine huvirühmade esindajatele (kalanduse organisatsioonid);
- Laiemale avalikkusele suunatud infopäevad, infokirjad.

Hindamisaruandele teostatakse kvaliteedikontroll, mis on hindamise tellinud korraldusasutuse esindaja ülesanne. Hindamistulemustele tuginedes viib korraldusasutus ellu järeltegevused, mis hõlmavad tulemuste rakendamist ning soovitude kasutusele võtmist EMKVF-i rakenduskava ellu viimisel/muutmisel või tulevase programmiperioodi planeerimisel.

Ressursid

Seire- ja hindamissüsteemi edukaks rakendamiseks on vajalikud piisavad administratiivsed, finantsilised ja IT-vahendid. Kõik hindamis- ja seiresüsteemi rakendamisel tehtavad kulutused kaetakse EMKVF-i tehnilise abi eelarvest (välja arvatud kohalike tegevusrühmade strateegiate hindamine ja tegevuste seire, milleks on vahendid ette nähtud nimetatud tegevusrühmade eelarvetes). Hindamiskava elluviimine on suuremas osas planeeritud tagada olemasoleva inimressursiga, keda koolitatakse vastavalt vajadusele ja võimalustele. Kasuks tulevad ka eelnenud perioodide rakendamise kogemused ja teadmised. Täiendavate uuringute ja hindamiste läbiviimisel, nõustamisel või analüüside teostamisel kaasatakse väliseid eksperte ja teadlasi. Avaliku hanke korras leitud väliste hindajatega sõlmitakse lepingud, mille maht sõltub edukaks osutunud pakkumusest. Indikatiivne eelarve on välja toodud planeeritavate hindamiste tabelis (Lisa 1).

4. Seire ja hindamine

Seire ja hindamine toimuvad läbi perioodi pidevalt, tagades asjakohaste andmete olemasolu, veendumaks, et poliitika ja selle elluviimiseks valitud meetmed on tõhusad, tulemuslikud, omavad soovitud mõju ning võimaldavad saavutada rakenduskavas seatud eesmärgid.

Vastavalt ÜSM artikkel 42 lõige 2 punktile a esitab korraldusasutus igal programmiperioodi aastal 31. jaanuariks, 30. aprilliks, 31. juuliks, 30. septembriks ja 30. novembriks määruse lisa VII põhjal fondi rakendamise kumulatiivise finantsandmete aruande. ÜSM artikkel 42 lõige 2 punkti b alusel esitab korraldusasutus igal programmiperioodi aastal 31. jaanuariks ja 31. juuliks määruse lisa VII põhjal fondi rakendamise aruande väljund- ja tulemusnäitajate kohta. ÜSM artikkel 42 lõige 3 alusel esitatakse igal programmiperioodi aastal 31. jaanuaris ja 31. juuliks kumulatiivne rahastamisvahendite rakendamise aruanne. Andmed salvestatakse ja säilitatakse võttes aluseks ÜSM artikkel 72 lõike 1 punkti e.

EMKVF määruse (EL) nr 2021/1139 artikli 46 lõike 3 kohaselt esitab korraldusasutus Euroopa Komisjonile igal programmiperioodi aastal 31. jaanuariks ja 31. juuliks eelneva kuu lõpu seisuga asjakohased kumulatiivsed tegevuse tasandi rakenduskandmed. Rakenduskandmed salvestatakse, edastatakse ja esitatakse võttes aluseks Komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2022/79 kehtestatud eeskirjad.

ÜSM artikkel 41 lõikest 1 tulenevalt korraldatakse kord aastas Euroopa Komisjoni ja liikmesriigi vahel tulemuslikkuse hindamise koosolek, mille raames annab korraldusasutus muuhulgas ülevaate programmi rakendamise ning vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste saavutamise edenemisest, probleemidest, mis mõjutavad programmi tulemusi ning nende lahendamiseks võetud meetmetest ning hindamistest, nende kokkuvõtetest ning hindamistulemuste järelmeetmetega seotud edusammudest.

Fondi lõpliku tulemusaruande esitab korraldusasutus ÜSM artikkel 43 lõikest 1 tulenevalt Euroopa Komisjonile 15. veebruariks 2031.

Eelpool nimetatud aruannetesse ning tulemuslikkuse hindamise koosoleku jaoks sisendi andmiseks teostab korraldusasutus väljund- ja tulemusnäitajate eesmärkide poole liikumise seiret, analüüsib eelarvekasutust, taotlemisaktiivsust ja -protsessi ning tekkinud probleeme ning võimalikke lahendusi.

30. juuniks 2029. a viib korraldusasutus vastavalt ÜSM artikkel 44 lõikele 2 läbi rakenduskava hõlmava mõjuhindamise, mille raames analüüsitakse rakenduskava elluviimist, saavutatud tulemusi ja nende mõju. Mõjuhindamise täpsem kirjeldus on toodud hindamiskava Lisas 1, kus on kaardistatud ka kõik käesoleva programiperioodi jooksul planeeritavad vahe- ja järelhindamised ning uuringud. Iga läbiviidava hindamise/uuringu kohta on välja toodud hindamise tüüp, hindamiskriteerium, hindamisprojekti nimetus, hindamisvajadus, hindamise eesmärk, peamised hindamisküsimused, hindamise tähtaeg, kasutatavad alusandmed ning meetoodika ja hindamise prognoositav eelarve.

Vastavalt vajadusele võib korraldusasutus hindamiskava täiendada/muuta, esitades muudatuse seirekomisjonile kinnitamiseks.